

Hrvatski list, 27. siječnja 2011. str. 38-42.

Biskup Mile Bogović_ Nije antifašizam nego otvoreno antihrvatstvo

Msgr. Mile Bogović,

biskup ličko-senjski, u razgovoru za Hrvatski list, među ostalim i o inicijativi prof. Zdravka Tomca o održavanju Općeg hrvatskog sabora na krbavskom polju i tezi da jedino general Gotovina može biti novi vođa Hrvata.

Krizu društvenoga morala najbolje ilustrira Sanaderov slučaj i zato pozdravljam Tomčevu inicijativu

Razgovarala: ANDREA ČERNIVEC

Krizu današnjeg društvenog morala najbolje ilustrira slučaj Ive Sanadera i kako se on tretira. Taj je čovjek do pred malo vremena vedrio i oblačio na našoj političkoj sceni. Kolika su ga usta hvalila i pera slavila! Odjednom se počelo pucati na njega kao na bijesnu zvijer. Zato je Tomčeva inicijativa simpatična i ja joj se radujem. Danas je potrebno tražiti jaki potez kojim bi se događanja pokrenula u korist Hrvatske i njezinih građana.

Prije nekoliko dana na stranicama Hrvatskog lista prof. Zdravko Tomac napisao je tekst u kojemu je među ostalim govorio o ideji općeg hrvatskog sabora na krbavskom polju koju mu je izložio poduzetnik Ivan Valek, mormonski biskup, intelektualac i poduzetnik, obrazlažući da bez takvoga općega sabora, koji bi politički i emocionalno ujedinio Hrvatsku, hrvatskome narodu prijete daljnje propadanje pa i propast. Prof. Tomać iznio je tezu da bi po njegovu mišljenju bilo nužno negdje na ljetu ili ranu jesen održati Svehrvatski opći sabor na kojemu bi se usvojila politička povelja o budućnosti hrvatskoga naroda. Na tome saboru sudjelovale bi stotine tisuća Hrvata iz cijeloga svijeta, a ne samo Hrvatski iz Hrvatske i BiH; ključni bi čovjek trebao biti Ante Gotovina kao ličnost i garancija ostvarivanja nove pobjede. Usporedno s pripremama te političke platforme i novoga pokreta, u Hrvatskoj bi trebalo do kraja raskrinkati petu haašku kolonu koja je podržavala i hranila haaški sud krivotvorinama, koja je lažno svjedočila i lažno optuživala i Tuđmana, i Gotovinu, i Domovinski rat. Trebalo bi vratiti nadu, povjerenje i stvoriti ozračje da unatoč svim problemima, hrvatski narod može odlučiti o svojoj sudbini, da može pobijediti – riječi su prof. Tomca. O Tomčevoj inicijativi upitali smo i msgr. Milu Bogovića, gospićko-senjskoga biskupa, ali i najzaslužniju osobu za projekt Crkve hrvatskih mučenika.

TOMČEVU INICIJATIVU NE TRBA VEZATI S PROJEKTOM CHM-a

Kako gledate na ideju prof. Tomca o Sveopćem hrvatskom Saboru na Krbavskom polju?

Inicijativa je simpatična i ja joj se radujem. Doista je danas potrebno tražiti jaki potez kojim bi se događanja pokrenula u korist Hrvatske i njezinih građana. Suvremena zbivanja nam govore o galopirajućem ponižavanju Hrvatske i onih koji su je stvorili. Tako, na primjer, teško je shvatiti kako strana država može raspisati tjeralicu za našim građaninom koji se branio na našem području.

Tomac je našoj javnosti ponudio već niz dobrih procjena i prijedloga. Ovo je nešto najnovije. Uspješnost tih ideja moći će se vidjeti u postupku njihove realizacije. Može netko imati najbolji automobil, mala korist ako ga nema tko voziti. Ipak ako se znade pravi put, može se napredovati i pješke. Nismo u bezizlaznom položaju. Od Tomca također očekujemo da nam otkrije logiku ubijanja Hrvata i Hrvatske u drugom svjetskom ratu i nakon njega. Bio je blizu nositeljima tog programa. To je itekako aktualno jer se ta metoda na mnogo načina nastavlja i danas, u vrijeme kada se Tomac svim silama protiv nje bori.

Svakako želim naglasiti da tu Tomčevu inicijativu ne treba vezati s projektom Crkve hrvatskih mučenika, a još manje poistovjetiti jedno i drugo. Tomčev je prijedlog političke naravi, a CHM je vjerničke ili crkvene naravi. Nipošto ne želimo projekt CHM vezati uz sudbinu bilo kojeg političkog projekta, pa ni ovog Tomčevog. Politički projekti su uvijek privremeni i onkazonalni, a zadaci Crkve su trajne naravi. No, vjerujem da i Tomčev projekt ovisi o duhovnoj podlozi na kojoj raste projekt CHM.

Kakav je Vaš komentar na tekst prof. Tomca koji je nedavno objavljen u Hrvatskom listu?

Tomac ima dobro politološko obrazovanje. Ja ga mogu prosuditi kao povjesničar. On je uvjeren da se narodu ne događa ono što mu je potrebno i što bi on htio. Da bi se to postiglo, potrebne su dvije stvari. Prvo, potreban mu je vođa koji taj narod voli i kojega taj narod razumije, i drugo, potrebno je da se odnos institucionalizira. On smatra da Gotovina ima osobine pravoga vođe jer je pokazao da narod doista voli i da znade kako ga u danim neprilikama treba braniti. Ta povezanost između vođe i naroda mogla bi biti institucionalizirana na jednom svenarodnom saboru.

Što se tiče Gotovine, on je doista branio narod i do sada, doduše tek kao vojnik. Iskazana volja i znanje prikazuju ga i kao branitelja u svakom smislu, pa i državničkom. Biti branitelj toliko je sveta služba i dužnost da je Isus Duha kojega će poslati nad apostole nazvao Braniteljem. Jako u nas cvjeta duh tužitelja svakoga i za sve. S novinskih stranica, s tv ekrana, iz raznih udruga i ustanova izvire i teku bez brana i jasnog usmjerenja silne bujice tužbi. Zaslužni za ovu državu ne osjećaju da ih nosioci državnih funkcija efikasno brane u napadima na njih, kao i na ono za što su se borili. Oni su skloni branitelja i danas tražiti u vojniku. Uz to, imamo u našoj povijesti u Josipu Jelačiću zoran primjer uspješne kombinacije vojnika i državnika. Tu je pak važno napomenuti da su Jelačića više vlasti - koje je on branio i osigurao im vlast - postupno sve više omalovažavale i gurale ga na slijepi kolosijek tako da ga je sve to izludilo. Po Jelačiću skovao sam izraz „Jelačićev sindrom“ koji glasi: *dobro činiti za Hrvatsku osobno se ne isplati*. Ipak je u narodu ostavio svijetli trag pa ga je zvao u najvećim poteškoćama da se vrati i spasi narod i domovinu („Ustani, bane...!“). Čini mi se da su znakovi tog sindroma veoma očiti i u našem današnjem društvu.

Od vojnika dobili smo i prvog predsjednika samostalne Hrvatske, Franju Tuđmana, iako se njegov životni put ne malo razlikuje od Jelačićevog. No, u omalovažavanju jače okoline vrlo mu je sličan. I kod njega se očitovao spomenuti sindrom: *dobro činiti za Hrvatsku osobno se ne isplati*.

Tamac se nada da bi u retuđmanizaciji, tj. u vraćanje na pozitivne crte Tuđmanove politike, otklonivši loša iskustva, moglo doći do reaffirmiranja Hrvatske države. Stranke koje su na vlasti dale su svoj doprinos, neka više neka manje, u detuđmanizaciji. Zato Tomac ne vidi u njima snagu koja bi povukla Hrvatsku naprijed, hrvatski brod na sigurno. Znademo što je Gotovina dobio za svoju ljubav prema narodu i hrvatskoj državi i gdje se i sada nalazi. I on je osjetio „Jelačićev sindrom“ na svojoj koži. Treba se bojati da ga sve to ne „izludi“ kao Jelačića i da ne oboli kao Tuđman, nego sve što je za svoj narod učinio i pretrpio da ga to još više učvrsti kako bi još uspješnije taj rad nastavio. To, dakako, graniči već s fantazijama. No, bez vizija i fantazija ne bismo došli ni do ovoga što danas imamo, a kamo li do onoga što želimo.

Tomac se nada da bi u retuđmanizaciji, tj. u vraćanju na pozitivne crte Tuđmanove politike moglo doći do reaffirmacije hrvatske države. Narodu je potreban vođa koji taj narod voli i koji taj narod razumije, a znademo što je Gotovina dobio za svoju ljubav prema narodu i hrvatskoj državi i

gdje se sada nalazi. I on je osjetio „jelačićev sindrom“ na svojoj koži. Treba se bojati da ga sve to ne „izludi“ kao Jelačića i da ne oboli kao Tuđman, nego sve što je za svoj narod učinio i pretrpio da ga to još više učvrsti kako bi još uspješnije nastavio taj rad.

Mislim da je Tomac Krbavsko polje, mjesto gdje bi se savez Gotovina – narod institucionalizirao, izabrao zbog njegove simbolike, a ne zato što vjeruje da bi se takav sabor trebao baš ondje sastati. **Slažete li se s njegovom tezom da je jedino general Gotovina može biti novi vođa Hrvata koji može spasiti Hrvatsku?**

Ne bih to postavio tako isključivo, ali u tom smjeru vidim pravoga vođu. To znači da on taj narod voli, da narod to prepozna, ali i da vođa znade prave ciljeve i poštene putove prema njima.

Vjerujem da bi Gotovina bio takav, ali mogao bi to biti i netko drugi.

Što se tiče političara i kod njih postoje dva nagnuća. Jedno je ono koje je formulirano na početku Biblije u tekstu o Napasniku koji mnogo obećava ali mu nije stalo do čovjeka (Adama). Nema on nakanu ispuniti ono što obećava. Zato i može davati velika obećanja. Važno mu je odvratiti ga od drugoga (Boga). Već se tu očituje jedna gorka istina: čovjeka i narod može se zavarati. Postoji razrađena strategija kako se to uspješno čini i time se mnogi koriste, i pojedinci i skupine. Zato je Isus rekao: *Žao mi je naroda!* To vrijedi i danas. (Svoju najnoviju knjigu razgovora tako sam naslovio.)

Drugo nagnuće je oličeno u Isusu Kristu koji je spreman sve učiniti za drugoga, za čovjeka. Makar i na križ završio zbog toga. U svijetu će biti uvijek ljudi koji će prepoznati takvo svjedočenje i slijediti ga. Prepoznat će političara koji je nošen takvim idealima. Jao društvu u kojemu se zavladaju političke snage bez tih crta, bez takvih ideala.

I političare treba ne valja procjenjivati po tome koliko obećavaju, nego što su učinili za svoj narod i što su spremni učiniti. Tragedija naše političke svijesti je u tome što smo dopustili da najzaslužniji dođu na optuženičku klupu, u poziciju kada se svatko može na njih može nabacivati blatom. Treba doista biti jak da se prevlada nezainteresiranost i omalovažavanje onih za koje si ulagao svoje sile i samoga sebe. Vjerujem da mi takvih imamo i oni su naša nada pa makar ih ovaj naraštaj i ne shvatio. Među njima istaknuto mjesto pripada Gotovini.

UKRIZI JE DRUŠTVO U KOJEMU SU POTONULI IDEALI

Je li moguće u Hrvatskoj postići zajedništvo u nekim temama?

Zdravo zajedništvo može se postići samo onda ako se kao polazište uzme dobro i volja naroda. Naša službena politika nastoji stvoriti u Hrvatskoj pokret za Europsku zajednicu. Međutim, na prvom mjestu svima nam – politički gledano - treba biti formiranje pokreta za Hrvatsku u kojoj će svima biti zaštićena prava koja im pripadaju po Božjem i ljudskom zakonu. Ne kažem da nam u tome ne može pomoći i EU, ali je opasno ako svoju povijesnu afirmaciju opet tražimo u naslanjanju na druge. Dostojevski opisuje jednu osobu koja je dobila slobodu. Nije znala što bi s njome pa ju je nudila okolo da je se riješi. Do zajedničkih tema može se doći amo onda kada se narod ove države stavi na prvo mjesto, a ne EU, svoju stranku ili sebe. Neki koriste narod u predizbornoj kampanji na način ljestava po kojima se može popeti, a poslije se s njima više ne računa. Kod nas se govori o ulasku u Eu na način kao da i nije važno što narod o tome misli. Uglavnom se računa na to: „Lako ćemo ga mi već uvjeriti!“ Predsjednik čak misli da je Vlada izgubila svoj kredibilitet ako ne dovrši na vrijeme pregovore za ulazak u EU. Narod je opet ostao po strani.

Rekao bih da u nas neki sustavno rade da ne dođe do pravog i zdravog zajedništva. Teško mi je reći kome je to u interesu. Tako npr. insistira se na proslavi 27. srpnja 1941., kada je napravljen zločin prema Hrvatima i katolicima. Politika koja gura takva kola, ne može donijeti ništa dobra. Svi oni koji na tome insistiraju ne samo da udaraju na temelje današnje Hrvatske države nego rade na

rušenju temelja za skladno zajedništvo Hrvata i Srba u Hrvatskoj. Makar Vlada i bila od nekoga ucijenjena, nije smjela obnavljati spomenik u Srbu. **To nije antifašizam nego otvoreno antihrvatstvo:** i protiv hrvatskog naroda i hrvatske države, a to se ne smije dopustiti, a još manje opravdavati. Ponadali smo se da je došlo vrijeme da na onim prostorima zajednički komemoriramo hrvatske i katoličke žrtve. S druge strane, Hrvati se trebaju udružiti sa Srbima u komemoraciji na mjestima gdje su stradali nevini Srbi i pravoslavci, a takvo mjesto nije samo Jasenovac.

Koliko je Hrvatska danas u moralnoj i duhovnoj krizi?

Možda najbolje ilustrira krizu današnjeg društvenog morala slučaj Ive Sanadera i kako se on tretira. Taj je čovjek do pred malo vremena vedrio i oblačio na našoj političkoj sceni. Kolika su ga usta hvalila i pera slavila! Odjednom se počelo pucati na njega kao na bijesnu zvijer. Ne samo na njega, nego su krivci njegova obitelj i svi koji su rodbinski s njime vezani. Sjećam se jedne scene nakon drugog svjetskog rata u Slunju. Kada smo izlazili iz crkve vidjeli smo na lipama obješene ljude a ispod tih obješenih bila je masa koja je frenetično klicala od radosti i izvikivala osvetničke parole. Majka nas je odvrćala da ne gledamo te slike i gurala nas da idemo što dalje od njih. Nije nam rekla da su obješeni nevini, ali je za nju takav prizor bio neprihvatljiv jer je bila svjesna da se ne valja radovati ničijoj nesreći. Osjećam jaku dozu takve radosti u našem društvu i rado bih okrenuo glavu od svega toga, ali kao odrastao čovjek svjestan sam da trebam zauzeti odgovoran stav. Nisam ubrajan među poklonike Ive Sanadera jer je kormilo stranke (HDZ) i Hrvatske usmjeravao više na temelju signala izvana i onih unutra koji se Hrvatskoj kao samostalnoj državi nisu radovali niti se za nju borili. To se vidi iz mojih nedavno objavljenih intervjuja pod naslovom „Žao mi je naroda“, posebno na str. 226. Sam Sanader mi je više puta preko svojih pobočnika poručio da nije sa mnom zadovoljan. Dakako da Sanader treba preuzeti odgovornost i za novčane malverzacije gdje se one zakonitim putem utvrde, ali ne na način da ga svako ima pravo blatiti kao da je već samo blaćenje unosna stvar, bez obzira što je stvaranju takvog mentaliteta i sam kumovao. Reče mi kolega u šali da će netko vjerojatno optužiti Sanadera i za potres na Haitiju. Dobiva se, naime, dojam, da je svaka optužba na njegovu adresu dobro došla. Posebno je ispod svake moralne razine odnos medija prema obitelji i rodbini bivšeg predsjednika Vlade. Žalosno je što su tako slabi glasovi koji bi ustali protiv takvog postupka. Čestitam HHO na izjavi u tom smislu.

Društvo je u moralnoj i duhovnoj krizi kada izgubi neke više vrijednosti koje naviješta i svjedoči. Drugim riječima, u krizi je društvo u kojemu su potonuli ideali. Ako nadležne državne institucije potpomažu proizvodnju filmskih djela u kojima se žena valja s prascima, a nema osjećaja za djela dobrote i pravog junaštva, onda nešto ne valja. Državnim novcima financirani su filmovi koji daju negativnu sliku o našim braniteljima i smislu njihove borbe. To vrijedi i za druge sadržaje. Poznat je slučaj Gvozdanskog iz 1578. kada je 13. siječnja (ovih dana je obljetnica!) turska vojska provalila u grad i našla branitelje na svojim položajima – ali smrznute. Htjeli su ostati na braniku svoje domovine i svoga naroda do zadnjega časa. Nisu htjeli slušati ponude da se spase predajom grada uz mogućnost da spase živote. Zar je veće junaštvo pokazao Leonida sa svojim u Termopilima? O Leonidi se priča po cijelom svijetu, a o ovima ne znaju u okolini Gvozdanskog. Nije to, dakako, čudno kad znamo kako se odnosimo prema onima koji su naše živote spašavali.

O Bozanićevom dekretu o izbacivanju politike iz crkve

Ako se politika bavi sa svima nama, **i mi imamo pravo baviti se njome**

Kardinal Josip Bozanić dan prije blagdana Bogojavljenja objavio je dekret u kojem sve svoje svećenike, kako dijecezanske tako i redovnike, upozorava da se "dosljedno pridržavaju crkvenih propisa te paze da se crkveni prostori i prostorije ne koriste za političke stranačke skupove ili stranačka djelovanja'. Kakvo je Vaše mišljenje o tome.

Sve ono što je Kardinal odredio u skladu je s crkvenim zakonima i normama. No, događa se nešto slično kao i s „grješnim strukturama“. Iz njegovih riječi izvlači se i ono što u njima nema. To je, uostalom, na svoj način, potvrdio i njegov glasnogovornik 9. siječnja u trećem dnevniku. A što smo sve čitali u medijima: *Crkva se okreće od desnih stranaka, napose od HDZ-a, svećenici se ne smiju baviti politikom, u crkvama se ne smiju održavati politički skupovi* (kao da su se negdje održavali!). Poznata je izreka da svako na svoj način prima određenu poruku (Quidquid recipitur ad modum recipientis recipitur).

Da bi se ispravo shvatio smisao i granice te odredbe, valja navesti što kaže Zakonik kanonskog prava br. 287 na koji se oslanja Kardinalova odredba. „Neka klerici uvijek nastoje da se među ljudima što više čuvaju mir i sloga utemeljeni na pravdi. Neka aktivno ne sudjeluju u političkim strankama niti u upravljanju sindikalnim društvima, osim ako to, prema sudu mjerodavne crkvene vlasti, zahtjeva zaštita crkvenih prava ili promicanje zajedničkog dobra.“ Prema tome, zakon čak ostavlja mogućnost aktivnog sudjelovanja klerika u političkim strankama i u sindikalnim organizacijama, ali to samo ako mjerodavna crkvena vlast to izričito za neke slučajeve odobri. Kardinal Bozanić je mjerodavna crkvena vlast i u svojoj nadbiskupiji on sada prosuđuje da nisu prilike za veću aktivnost klera u politici nego da se treba držati okvira koje je crkveni zakon postavio za redovno djelovanje. Zato je donio odluku kakvu je donio, ne braneći nikome bavljenje politikom. Uostalom, ako se politika svima nama bavi, i svi mi imamo pravo baviti se njome. Ja se time bavim i kada radim na ostvarenju projekta Crkve hrvatskih mučenika jer smatram da se u nas slabo cijeni žrtva za svoj narod i za opće dobro. Kada to neka stranka zastupa, Crkva će je u tome poduprijeti. Crkva nema svoju političku stranku, ali potiče sve vjernike laike da uđu u stranke koje u svom programu ne zastupaju što bi se protivilo stalnom crkvenom učenju, da politici dadu onaj sadržaj koji ona treba imati, t. j. skrb za opće dobro.

Hrvatski list, 27. siječnja 2011. str. 38-42.